

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Архангай аймгийн Өлзийт сумын ЭМТ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: АРА-2024/119/-НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас:
www.open.audit.mn
Архангай аймаг
2023 он

Дарга, Тэргүүлэх аудитор Т.Байгалмаа
Утас: 7033-3141
Цахим хаяг: Baigalmaat@audit.gov.mn
Аудитын менежер Д.Нэргүйбаатар
Утас: 7033-2860
Цахим хаяг: Nerguibaatar@audit.gov.mn
Гэрээгээр аудит гүйцэтгэсэн:
Бизкон аудит ХХК Архангай аймаг дахь салбар
Ахлах аудитор Ч.Анхбаяр
Утас: 8511-6555
Цахим хаяг: ankha964@gmail.com

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
Асуудлыг онцолсон хэсэг	Error! Bookmark not defined.
Аудитын гол асуудал	Error! Bookmark not defined.
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан.....	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	6
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	8
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	9
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	10
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	10
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....	11
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин	11
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	12
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	13
3.5.3 Нэмэлт төсөв.....	14
3.5.5 Худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэл.....	14
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	15
4.1 Ерөнхий зүйл.....	15
4.2 Материаллаг байдал.....	15
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	15
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	16
4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд.....	16
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	17
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	17
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	17
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	18

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
БГАҮТХ	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам
ЭМГ	Эрүүл мэндийн газар
ЭМДС	Эрүүл мэндийн даатгалын сан
ЭМТ	Эрүүл мэндийн төв

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

**АРХАНГАЙ АЙМГИЙН ӨЛЗИЙТ
СУМЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН
ДАРГА Д.ЭРДЭНЭЧИМЭГ ТАНАА**

**ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн захиргааны ордон, А корпус, 2 дугаар баг,
Эрдэнэбулган сум, Архангай аймаг, 65139,
Утас/Факс: (976) 7033 3141,
Цахим шуудан: arkhangai@audit.gov.mn

2024.02.25 № 132
танай _____-ны № _____-т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Архангай аймгийн Өлзийт сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Архангай аймгийн Өлзийт сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно. Үүнд:

Цалингийн сангаас 12000.0 мянган төгрөгийг нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулал зардалд олгож батлагдсан төсвийг зориулалт бус зарцуулсан, албан хаагчдад улирлын үр дүнгийн урамшууллыг холбогдох хууль, тогтоомжоор баталсан хэмжээнээс илүү хувь хэмжээгээр тооцож илүү олгосон 4,678.7 мянган төгрөг

Дээрх зөрчил нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2.3, 4.2.7 дахь заалт, Сангийн Сайдын 2021 оны 190 тушаалаар батлагдсан “Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар”-тай нийцээгүй, аудитын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Өлзийт сумын ЭМТ нь тайлант онд улсын төсвийн хөрөнгөөр 163,956.4 мянган төгрөгийн бараа материал, ЭМЯ-аас 17,030.0 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө, 24,932.5 мянган төгрөгийг бараа материал дээр үнэ төлбөргүй хүлээн авсныг санхүүгийн тайланд тусгасан байна.

Аудитын гол асуудал

Төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” Засгийн газрын 2023 оны 241 дүгээр тогтоолын дагуу тус байгууллагын албан хаагчдын үндсэн цалинг 2023 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс шинэчлэн баталсан байна. Үүнтэй холбоотойгоор цалин хөлс, нэмэгдэл урамшууллын зардал өмнөх оноос 5.00 хувиар өссөн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Тус байгууллага нь 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 7 үндсэн зорилтын хүрээнд 68 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, дэвшүүлсэн зорилт, төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилтийг Өлзийт сумын Засаг даргаас 94 хувьтай үнэлсэн байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Т.БАЙГАЛМАА

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	22,745,386.00	62,588,984.36
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	336,474.00	24,583,938.74
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	336,474.00	24,583,938.74
3121	Төгрөг	336,474.00	24,583,938.74
31211	Төрийн сангийн харилцах	336,474.00	24,583,938.74
33	АВЛАГА	420,302.00	21,699,603.00
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	-	21,279,301.00
335	Бусад авлага	420,302.00	420,302.00
3351	Байгууллагаас авах авлага	420,302.00	420,302.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	21,988,610.00	16,305,442.62
351	Түүхий эд материал	17,397,850.00	12,585,842.62
35130	Эм боох материал	17,397,850.00	12,585,842.62
354	Хангамжийн материал	4,590,760.00	3,719,600.00
35420	Аж ахуйн материал	3,132,000.00	1,090,000.00
35460	Хүнсний материал	1,458,760.00	2,629,600.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	702,400,722.71	658,813,204.92
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	702,400,722.71	658,813,204.92
392	Биет хөрөнгө	690,402,722.71	646,815,204.92
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	592,502,909.49	592,502,909.49
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	- 111,426,987.84	- 138,608,734.80
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	150,118,666.00	150,118,666.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	- 87,273,075.88	- 91,553,479.56
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	107,871,763.12	125,126,817.32
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	- 15,398,516.16	- 32,472,053.75
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	119,353,202.49	124,278,202.49
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	- 65,345,238.51	- 82,577,122.27
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	244,500.00	244,500.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	- 244,500.00	- 244,500.00
393	Биет бус хөрөнгө	11,998,000.00	11,998,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	11,998,000.00	11,998,000.00
3	НИИТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	725,146,108.71	721,402,189.28
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	725,146,108.71	721,402,189.28
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	725,146,108.71	721,402,189.28
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	208,144,827.71	208,144,827.71
51101	Өмч: - төрийн	208,144,827.71	208,144,827.71
512	Хуримтлагдсан үр дүн	263,503,359.18	259,759,439.75
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	263,503,359.18	263,503,359.18
51220	Тайлант үеийн үр дүн	1.00	- 3,743,919.43
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	253,497,921.82	253,497,921.82
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	725,146,108.71	721,402,189.28

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	856,888,462.98	898,748,166.16
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	123,077,472.98	45,289,208.67
120	Нийтлэг татварын бус орлого	123,077,472.98	45,289,208.67
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	123,077,472.98	42,873,768.67
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	911,120.00
1200044	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого Үндсэн хөрөнгө	61,463,905.12	17,030,054.20
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого Бараа материал	61,613,567.86	24,932,594.47
120009	Бусад орлого	-	2,415,440.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	733,810,990.00	853,458,957.49
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	66,590,000.00	79,869,000.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	66,590,000.00	79,869,000.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	667,220,990.00	773,589,957.49
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	667,220,990.00	773,589,957.49
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	896,763,512.50	902,492,085.59
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	896,763,512.50	902,492,085.59
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	896,754,899.50	897,939,110.79
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	458,475,070.50	484,727,049.45
210101	Үндсэн цалин	243,632,834.50	280,229,660.41
210102	Нэмэгдэл	138,492,499.00	126,172,340.09
210104	Урамшуулал	66,460,182.00	55,081,460.75
210105	Гэрээт ажлын хөлс	9,889,555.00	23,243,588.20
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	48,843,700.00	64,323,200.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	34,466,000.00	44,833,300.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,594,400.00	4,872,800.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,875,600.00	3,897,800.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	718,900.00	974,100.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,188,800.00	9,745,200.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	61,266,387.00	70,316,025.20
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,791,387.00	5,669,940.43
210302	Түлш, халаалт	56,375,000.00	64,599,932.21
210303	Цэвэр, бохир ус	100,000.00	46,152.56
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	50,578,171.73	48,142,232.80

Архангай аймгийн Өлзийт сумын ЭМТ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210401	Бичиг хэрэг	4,957,600.73	5,204,400.00
210402	Тээвэр, шатахуун	31,300,771.00	27,697,274.80
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,361,600.00	5,116,158.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,474,000.00	2,377,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	8,484,200.00	7,747,400.00
2105	Нормативт зардал	171,421,654.86	131,582,539.35
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	141,069,464.86	108,525,749.35
210502	Хоол, хүнс	19,855,590.00	16,414,790.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	10,496,600.00	6,642,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	27,273,700.00	15,644,800.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	21,196,800.00	4,055,500.00
210604	Урсгал засвар	6,076,900.00	11,589,300.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,478,000.00	5,594,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,478,000.00	5,594,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	970,579.00	4,532,692.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	-	4,345,692.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	87,100.00	147,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	130,000.00	40,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	753,479.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	75,447,636.41	73,076,571.99
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	15,994,761.77	7,309,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	59,452,874.64	65,767,571.99
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	8,613.00	4,552,974.80
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	8,613.00	4,552,974.80
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	8,613.00	4,552,974.80
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>-39,875,049.52</u>	<u>-3,743,919.43</u>
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>-39,875,049.52</u>	<u>-3,743,919.43</u>

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	778,662,737.00	835,506,216.49
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	-	3,326,560.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	-	3,326,560.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	-	911,120.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	911,120.00
120009	Бусад орлого	-	2,415,440.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	778,662,737.00	832,179,656.49
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	66,590,000.00	79,869,000.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	66,590,000.00	79,869,000.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	712,072,737.00	752,310,656.49
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	211,447.00	-
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	711,861,290.00	752,310,656.49
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	758,994,963.00	806,108,751.75
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	758,994,963.00	806,108,751.75
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	758,566,048.00	801,555,776.95
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	458,686,517.50	484,727,049.45
210101	Үндсэн цалин	243,844,281.50	280,229,660.41
210102	Нэмэгдэл	138,492,499.00	126,172,340.09
210104	Урамшуулал	66,460,182.00	55,081,460.75
210105	Гэрээт ажлын хөлс	9,889,555.00	23,243,588.20
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	48,843,700.00	64,323,200.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	34,466,000.00	44,833,300.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,594,400.00	4,872,800.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,875,600.00	3,897,800.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	718,900.00	974,100.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,188,800.00	9,745,200.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	61,266,387.00	70,316,025.20
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,791,387.00	5,669,940.43
210302	Түлш, халаалт	56,375,000.00	64,599,932.21
210303	Цэвэр, бохир ус	100,000.00	46,152.56
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	51,518,171.73	48,142,332.80
210401	Бичиг хэрэг	6,013,600.73	5,204,400.00
210402	Тээвэр, шатахуун	31,300,771.00	27,697,274.80
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,361,600.00	5,116,158.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	4,044,000.00	2,377,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	7,798,200.00	7,747,500.00
2105	Нормативт зардал	91,768,231.00	103,642,477.50
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	61,133,221.00	77,315,073.50
210502	Хоол, хүнс	20,138,410.00	19,045,404.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	10,496,600.00	7,282,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	26,663,700.00	12,798,500.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	19,936,800.00	4,055,500.00
210604	Урсгал засвар	6,726,900.00	8,743,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,478,000.00	5,594,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,478,000.00	5,594,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	970,579.00	4,702,892.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	-	4,515,892.00

Архангай аймгийн Өлзийт сумын ЭМТ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210803	Даатгалын үйлчилгээ	87,100.00	147,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	130,000.00	40,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	753,479.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	16,370,761.77	7,309,300.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	16,370,761.77	7,309,300.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	428,915.00	4,552,974.80
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	420,302.00	-
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	420,302.00	-
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	8,613.00	4,552,974.80
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	8,613.00	4,552,974.80
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	19,667,774.00	29,397,464.74
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	-	5,150,000.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	5,150,000.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	-	5,150,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	-	5,150,000.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-	- 5,150,000.00
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	19,667,774.00	24,247,464.74
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	00.00	336,474.74
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	00.00	24,583,938.74

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C07	Тайлант үеийн үр дүн				-
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	208,144,827.71	253,497,921.82	263,503,359.18	725,146,108.71
D01	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл				
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл				
D08	Тайлант үеийн үр дүн			- 3,743,919.43	- 3,743,919.43
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	208,144,827.71	253,497,921.82	259,418,185.58	721,402,189.28

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны		Зөрүү	Хувь
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл		
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	862,531,800.00	806,705,802.95	55,825,997.05	94.06
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	862,531,800.00	811,258,751.75	51,273,048.25	94.06
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	862,531,800.00	811,258,751.75	51,273,048.25	94.06
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	510,984,300.00	484,727,049.45	26,257,250.55	94.86
210101	Үндсэн цалин	272,205,600.00	280,229,660.41	-8,024,060.41	102.95
210102	Нэмэгдэл	165,801,900.00	126,172,340.09	39,629,559.91	76.1
210104	Урамшуулал	48,976,500.00	55,081,460.75	-6,104,960.75	112.47
210105	Гэрээт ажлын хөлс	24,000,300.00	23,243,588.20	756,711.80	96.85
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	64,323,200.00	64,323,200.00	0	100
210201	Тэтгэврийн даатгал	44,833,300.00	44,833,300.00	0	100
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,872,800.00	4,872,800.00	0	100
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,897,800.00	3,897,800.00	0	100
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	974,100.00	974,100.00	0	100
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,745,200.00	9,745,200.00	0	100
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	74,869,000.00	70,316,025.20	4,552,974.80	93.92
210301	Гэрэл, цахилгаан	7,446,300.00	5,669,940.43	1,776,359.57	76.14
210302	Түлш, халаалт	67,222,700.00	64,599,932.21	2,622,767.79	96.1
210303	Цэвэр, бохир ус	200,000.00	46,152.56	153,847.44	23.08
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	53,061,900.00	48,142,332.80	4,919,567.20	90.73
210401	Бичиг хэрэг	5,230,000.00	5,204,400.00	25,600.00	99.51
210402	Тээвэр, шатахуун	28,859,100.00	27,697,274.80	1,161,825.20	95.97
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,610,000.00	5,116,158.00	493,842.00	91.2
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,062,800.00	2,377,000.00	685,800.00	77.61
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	10,300,000.00	7,747,500.00	2,552,500.00	75.22
2105	Нормативт зардал	109,975,300.00	105,142,503.50	4,832,796.50	94.24
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	80,359,200.00	78,815,099.50	1,544,100.50	96.21
210502	Хоол, хүнс	22,320,800.00	19,045,404.00	3,275,396.00	85.33
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдтэл	7,295,300.00	7,282,000.00	13,300.00	99.82
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	20,125,300.00	12,798,500.00	7,326,800.00	63.59
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	10,375,000.00	4,055,500.00	6,319,500.00	39.09
210604	Урсгал засвар	9,750,300.00	8,743,000.00	1,007,300.00	89.67
2107	Томилолт, зочны зардал	7,076,000.00	5,594,000.00	1,482,000.00	79.06
210702	Дотоод албан томилолт	7,076,000.00	5,594,000.00	1,482,000.00	79.06
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	11,135,000.00	5,552,892.00	5,582,108.00	42.24
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	10,355,000.00	5,365,892.00	4,989,108.00	43.61
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	550,000.00	0	550,000.00	0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	150,000.00	147,000.00	3,000.00	98

Архангай аймгийн Өлзийт сумын ЭМТ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	80,000.00	40,000.00	40,000.00	50
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	0	0	0	0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	10,981,800.00	10,109,300.00	872,500.00	66.56
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	10,981,800.00	10,109,300.00	872,500.00	66.56
1	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	862,531,800.00	830,953,241.69	31,578,558.31	97.03
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	79,869,000.00	75,316,025.20	4,552,974.80	
132001	Орон нутгийн төсвөөс	79,869,000.00	75,316,025.20	4,552,974.80	
1340	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	781,515,200.00	755,210,096.49	26,305,103.51	
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	781,515,200.00	755,210,096.49	26,305,103.51	
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	1,147,600.00	427,120.00	720,480.00	
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	811,100.00	427,120.00	383,980.00	
120009	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	336,500.00		336,500.00	
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	336,474.00	-336,474.00	
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	24,583,938.74	-24,583,938.74	
2	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1		
3	Төсвийн байгууллага	1	1		
4	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	24	24		
5	Удирдах ажилтан	1	1		
6	Гүйцэтгэх ажилтан	17	17		
7	Үйлчлэх ажилтан	6	6		

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 490,479.9 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрч, санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэлээ.

Залруулсан алдаа:

- Эм бэлдмэл эмнэлгийн хэрэгслийн бараа материалд Ньюремеди ХХК-аас 1,050.0 мянга, Эм хангамж ХХК-аас 700.6 мянга, Монос эм хангамжаас 4,002.3 мянга нийт 5,752.9 мянган төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгслийг материалын тайланд нэр төрлөөр орлого, зарлагыг бүртгээгүй алдааг аудитын явцад залрууллаа. Энэ нь Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалын 1-р хавсралтаар баталсан “Төсөвт байгууллагуудад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ыг зөрчсөн, “үнэлгээ ба хуваарилалт” батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Цалингийн зардлын дансны бичилтийг шалгахад 2023 оны нийт 484,727.0 мянган төгрөгийн олговол зохих цалингийн дүнгээр цалингийн зардлын данс руу бичилт хийгээгүй, цалингийн суутгалуудаас зардал бичилт хийсэн. Энэ Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалын 1-р хавсралтаар баталсан “Төсөвт байгууллагуудад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ыг зөрчсөн, “ангилал” батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Аудитаар нийт 16,678.7 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрсэнд зөрчлийг арилгах 1 төлбөрийн акт, 1 албан шаардлага хүргүүлээ.

Залруулагдаагүй зөрчилтэй асуудлаас материаллаг алдааны зөрчил нь 16,678.7 мянган төгрөг бөгөөд тогтоосон материаллаг байдлын дүн 5,482.4 мянган төгрөгөөс их байгаа тул **Хязгаарлалттай** дүгнэлт өглөө.

3.1 Төлбөрийн акт

3.1.1 2023 оны 4-р улиралд ЭМТ-ийн даргын 2023 оны 12 сарын 19 өдрийн Б/36 тоот тушаалаар үр дүнгийн нэмэгдлийг албан хаагчдад тогтоосон хэмжээнээс 20 хувиар хэтрүүлэн нийт 4,678.7 мянган төгрөгийг илүү олгосон байна.

Энэ нь Засгийн газрын 2019 оны 5 дугаар тогтоолын 3 дугаар хавсралт "Төрийн албан хаагчид урамшууллыг олгох журам"-ын 3.2-т "Улирлын ажлын үр дүнгийн мөнгөн урамшууллыг эрүүл мэндийн ажилтны ажлын үр дүн, гүйцэтгэлийг үндэслэн үндсэн цалингийн 10-20 хувиар сар бүр тооцож, улирал тутам олгоно" Төсвийн тухай хуулийн 4.1.3.үр ашигтай байх;" гэсэн заалтыг зөрчиж байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсөвт төвлөрүүлэх төлбөрийн акт тогтоолоо.

3.2 Албан шаардлага

3.2.1 Нийт албан хаагчдад холбогдох хуулийн заалтыг зөрчиж нийгмийн баталгааг хангах гэсэн үндэслэлээр ЭМТ-ийн даргын 2023 оны 12 сарын 25 өдрийн Б/38 дугаар тушаалаар цалингийн сангаас унаа, хоолны хөнгөлөлтөд нийт 12,000.0 мянган төгрөгийг олгосон зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5.-т "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", Сангийн сайдын 2021 оны 10 сарын 29-ний өдрийн 190 дугаар тушаалын хавсралт "Зардлын эдийн засгийн ангилал" 210103 Унаа хоолны хөнгөлөлт гэсэн эдийн засгийн ангилалд "Төрийн албан хаагчид нөхөх төлбөр олгох журамд заасны дагуу ажилдаа ирэх, буцахад нийтийн тээврийн унааны зардлыг 50 хувийг олгох, мөн өдрийн хоолны хөнгөлөлтийг энэ ангилалд бүртгэнэ", Төсвийн тухай хуулийн 46 дугаар зүйлийн 6-д "Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн зарчмаар санхүүждэг төрийн үйлчилгээний байгууллагад энэ хуулийн 44.5.1, 46.3 хамаарахгүй", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.3. "хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох;" гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг таслан зогсоох байх албан шаардлага хүргүүлээ.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Бараа материалын гүйлгээг буруу бүртгэсэн	1	5,752.9			1	5,752.9	1	5,752.9				
Цалингийн зардлын дансны бичилт буруу хийсэн	1	484,727.0			1	484,727.0	1	484,727.0				
Дүн	2	490,479.9			2	490,479.9	2	490,479.9				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил	Үүнээс	
		Тоо	Дүн

Архангай аймгийн Өлзийт сумын ЭМТ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцоулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Цалингийн санд унаа хоолны хөнгөлөлт батлагдаагүй байхад олгосон	1	12,000.0			1	12,000.0						
Үр дүнгийн нэмэгдэл илүү олгосон	1	4,678.7	1	4,678.7								
Дүн	2	16,678.7	1	4,678.7	1	12,000.0						

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Мэдээлэл дутуу байршуулсан	1	0			1	0		
Дүн	1	0			1	0		
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулаагүй	1	0			1	0		
Дүн	1	0			1	0		
Нийт дүн								